

BLOC 4

Metodologies actives

FITXA TÈCNICA

AMBIENTS D'APRENTATGE

AMBIENTS D'APRENENTATGE

1. JUSTIFICACIÓ

El treball per ambients és una metodologia globalitzadora i activa que consisteix a crear un clima, un context d'aprenentatge basat en una organització dels alumnes, espais i, especialment, oferint els materials adequats per a promoure l'activitat lliure i fomentar la investigació, l'aprenentatge i el desenvolupament de capacitats i competències en els infants. Els ambients són espais inclusius. (Escola Vic Centre, 2016).

A més a més, en els ambients d'aprenentatge, cal tindre en compte les següents característiques:

- Es localitzen en diferents llocs del centre educatiu depenent de les necessitats i peculiaritats dels escolars.
- L'organització de l'espai, els materials i la decoració és variada, motivadora, atractiva i propiciadora d'aprenentatge, convidant a interactuar.
- L'alumnat s'organitza per interessos i no per edat (eixint del seu grup de referència), la qual cosa contribueix a l'ajuda i col·laboració mútua entre xicotets i majors.
- L'alumnat es converteix en un element actiu que construeix el seu propi aprenentatge mitjançant l'observació, investigació, imaginació, interacció, creació, emoció... A més a més, és el principal protagonista, deixant al professorat en segon terme, sent un simple acompanyant que tan sols es manté a l'escolta i està disponible per a les necessitats de l'alumnat.
- L'equip docent guia i afavoreix l'aprenentatge experimental de l'alumnat així com la seua capacitat de decisió.

Els objectius de treballar per ambients d'aprenentatge són variats i es centren en promoure l'aprenentatge actiu, l'exploració, la interacció i el desenvolupament d'habilitats en diferents àrees. Alguns d'aquests objectius inclouen:

	1. Desenvolupar les competències bàsiques de l'alumnat proporcionant oportunitats per al desenvolupament físic, cognitiu, emocional i social d'aquests. 2. Estimular els sentits dels xiquets i de les xiquetes i despertar la seua curiositat, promovent l'exploració i el descobriment a través d'activitats sensorials. 3. Fomentar la resolució de problemes en l'alumnat que permeten prendre decisions i realitzar activitats de manera independent, fomentant la seua autonomia i autoestima. 4. Estimular la interacció entre l'alumnat, fomentant el joc cooperatiu i el desenvolupament d'habilitats socials. 5. Donar resposta als interessos i necessitats de l'alumnat i respectar els diferents ritmes d'aprenentatge, reconeixent la seua diversitat.
2. APLICACIÓ A LA PRÀCTICA	Abans de dissenyar els nostres espais per ambients d'aprenentatge hem de conèixer molt bé les necessitats i característiques de l'alumnat i així adaptar-los als ambients. Encara que podem crear multitud d'ambients d'aprenentatge segons les característiques del nostre alumnat i el que volem treballar amb ells, per a posar-nos en marxa, descriurem alguns dels ambients d'aprenentatge més característics que es poden organitzar: • AMBIENT DE JOC SIMBÒLIC. És convenient dissenyar un ambient de joc simbòlic, ja que és fonamental en el desenvolupament dels xiquets i les xiquetes.

Gràcies a ell, imiten i practiquen rols que observen en el seu entorn, fomenta la creativitat i la imaginació, desenvolupa la comunicació verbal i no verbal, fomenta el pensament abstracte i la capacitat de representació mental i, el més important, gràcies al joc simbòlic interactuen amb els seus companys, negocien rols, practiquen l'empatia i desenvolupen habilitats socials. Això els ajuda a comprendre les relacions interpersonals i a regular les seues emocions.

OBJECTIUS:

- Despertar la curiositat pel món pròxim que els envolta.
- Fomentar el desenvolupament soci-afectiu.
- Adquirir hàbits d'autonomia i iniciativa.
- Potenciar l'aprenentatge de situacions de la vida quotidiana.
- Aprendre rutines d'higiene personal i de la cura de la llar.

POSSIBLES MICROESPais:

- Cuina i menjador.
- Zona de bugaderia i planxat.
- Bany.
- Dormitoris.
- Oficina.
- Botiga d'alimentació.
- Infermeria.

POSSIBLES RECURSOS:

Recursos que trobem en la vida quotidiana: olles, forn, paelles, menjar de plàstic, cuinetes... per a la cuina.

Mercats, caixes registradores, carros de compra, balances, menjar... per a les botigues. Taules, cadires, trones, gots, tasses, plats...per al menjador. Roba, planxa, estenedor...per a la bugaderia. Farmacioles, instruments mèdics de joguet... per a la infermeria i per a jugar als metges.

Graneres, draps, poals per a netejar la casa...

POSSIBLES ACTIVITATS:

Cuinar i ordenar aliments, preparar la taula, donar menjar a les nines, posar-les a dormir, posar la llavadora, fer la compra, netejar la casa, planxar la roba, banyar a les nines, anar al metge amb elles, usar el telèfon, l'ordinador...

- **AMBIENT D'ART.**

És molt interessant dissenyar un ambient d'art, ja que l'art juga un paper crucial en l'educació dels xiquets i les xiquetes contribuint al seu desenvolupament integral. Fomenta l'expressió i comunicació, estimula la creativitat, cultiva l'estima estètica, desenvolupa habilitats motrius i sensorials, promou l'autoestima i el pensament crític, i estableix connexions amb altres àrees d'aprenentatge.

OBJECTIUS:

- Desenvolupar el llenguatge plàstic.
- Exercitar destreses manuals.
- Experimentar amb diferents tècniques i materials.
- Fomentar el gust estètic i el pensament divergent.

POSSIBLES MICROESPAIS:

- Taller de pintura i escultura (cavallets, taules de taller, etc...)

- Exposició d'art (làmines amb quadres famosos o dels propis alumnes, llibres de poetes i pintors...)

- Mediateca (reproduir música variada, reproduir contes...)

POSSIBLES RECURSOS:

Llapis de colors, retoladors, ceres, pintures de tots tipus, pintura per a dits, gomets, tisores escolars i tisores fantasia, cartolines i papers, pinzells, material per a estampació, cavallets, cola, plastilina, fang, eines per a modelatge...

POSSIBLES ACTIVITATS:

Pintar amb aquarel·les, dibuixar amb llapis, retoladors i ceres, estampar amb diferents motlles, tallar, enganxar, gratar, barrejar colors, modelar amb plastilina o fang.

- **AMBIENT DE CONSTRUCCIONS.**

Dissenyar un ambient de construccions és molt atractiu perquè proporciona beneficis com el desenvolupament d'habilitats motores, l'estimulació de la creativitat i la imaginació, la promoció de la cooperació i la socialització, i a més a més, fomenta l'organització espai-temporal i els conceptes lògic-matemàtics com el volum, la longitud, el pes, l'equilibri, les classificacions, comparacions, seriacions...

OBJECTIUS:

- Construir escenaris per al joc simbòlic.
- Treballar l'organització espacial.
- Conèixer les nocions d'equilibri.
- Iniciar-se en el comptatge i el mesurament.

- Realitzar creacions mitjançant l'ús de materials i el pensament lògic matemàtic.

POSSIBLES MICROESPAIS:

- Àrea amb blocs de fusta grans.
- Àrea amb elements naturals xicotets.
- Àrea amb engranatges, tubs, vies de tren...
- Àrea amb una taula de taller per a realitzar dibuixos arquitectònics, amb esquadres, metres.

POSSIBLES RECURSOS:

Construccions de fusta, de plàstic, taulons de fusta, blocs, puzles, tubs, engranatges, vies de tren, fotografies o maquetes de construccions arquitectòniques conegudes, llapis i paper, etc.

POSSIBLES ACTIVITATS:

L'ambient disposarà d'àrees diferenciades amb materials que els permeten la realització de construccions lliures. Així, en una àrea podem trobar varietat de blocs de fusta xicotets, en una altra blocs grans de plàstic, en una altra engranatges, tubs, vies de tren, etc. Una altra proposta estarà encaminada a realitzar dibuixos seguint una mostra d'una construcció (elements arquitectònics coneguts).

- **AMBIENT D'EXPERIMENTS.**

Un ambient d'experiments és molt funcional en aquesta metodologia ja que treballar amb experiments estimula la curiositat, proporciona aprenentatge pràctic, desenvolupa el pensament crític, promou el treball en equip i fomenta l'interès per la ciència.

A més a més, desenvolupa el pensament científic i ajuda a l'alumnat a observar, a avançar esdeveniments, a equivocar-se i rectificar.

OBJECTIUS:

- Treballar les capacitats d'atenció i observació.
- Experimentar amb elements de l'entorn i la natura.
- Manipular diferents materials i observar diferents fenòmens (flotació, dissolució, coloració, solidificació, imantació, etc.)
- Desenvolupar els sentits i el seu reconeixement.

POSSIBLES MICROESPAIS:

- Laboratori de germinació.
- Espai de l'aigua: flotació, coloració, dissolució...
- Taula de textures naturals.

POSSIBLES RECURSOS:

Regletes de fusta o plàstic, pots mesuradors, pesos de plàstic, balança simple, gerres, formes geomètriques de fusta, geoplans, embuts, tubs, lents, lupes, imants o bales magnètiques, material per a plantar llavors, pedres, plantes, fulles, cereals, llegums, fruita seca, aigua, comptagotes, colorant alimentari, oli...

POSSIBLES ACTIVITATS:

Les activitats estaran disposades en diferents espais diferenciats i estaran encaminades a explorar, experimentar i observar elements de l'entorn amb diferents materials mitjançant: omplir, buidar, mesurar i pesar, observar amb lupa, dibuixar el medi natural, jugar amb imants, jocs de llums, tocar, fer olor, classificar, ordenar, etc. També jocs per a desenvolupar els sentits com diferenciar el tacte o sabors...

- **AMBIENT DE LLUM.**

És interessant el disseny d'ambients de llum, ja que aquests ambients desperten la curiositat i la fantasia en l'alumnat. A més a més, és un recurs que convida als xiquets i xiquetes al descobriment i a l'experimentació. Aquest ambient ofereix la possibilitat d'experimentar amb diferents materials i es pot observar el comportament de la llum davant d'aquests.

OBJECTIUS:

- Propiciar estímuls sensorials.
- Investigar sobre les diferents possibilitats que ens ofereix la llum.
- Potenciar la creativitat.
- Afavorir la concentració i la relaxació.
- Apreciar les característiques dels diferents materials i el seu poder de transformació.

POSSIBLES MICROESPAIS:

- Àrea de taules de llum.
- Àrea projecció a paret.

POSSIBLES RECURSOS:

Taules de llum, projectors, retroprojectors, arena, fulles, pedres, retallades de paper, formes geomètriques, tires de silicona, sucre, sal, aquarel·les, llavors, gelatina de colors, imatges plastificades...

POSSIBLES ACTIVITATS:

Les activitats que es poden dur a terme en aquest ambient són múltiples i abasten pràcticament totes les competències que podem treballar amb l'alumnat: la psicomotricitat, la lògica, les matemàtiques, la geometria, l'art, la ciència, la lectura, la creativitat.

Hi ha multitud d'activitats que es poden crear a partir d'aquest ambient: collage, aprendre a comptar, a dibuixar, calcar ombres, classificar per colors, seguir patrons...

- **AMBIENT DE PSICOMOTRICITAT.**

Dissenyar un ambient de psicomotricitat és molt important per ajudar a desenvolupar-se físicament a l'alumnat. A més a més, gràcies a aquest, els xiquets i les xiquetes podran desenvolupar una millor concepció del propi cos i de les seues capacitats.

OBJECTIUS:

- Potenciar l'autoestima a través de la superació d'obstacles.
- Potenciar el desenvolupament de l'organització espacial.
- Afavorir el desenvolupament de destreses motores complexes, del control tònic postural i de l'equilibri.
- Fomentar l'ús de la imaginació i la creativitat.
- Fomentar l'expressió corporal.

POSSIBLES MICROESPAIS:

- Zona de túnels.
- Zona d'hamaques per a balancejar-se.
- Zona de rampes i escales.
- Zona de matalassos per a saltar.
- Zona d'espalleres per a escalar.
- Laberint de caixes de cartró.
- Circuits d'aprenentatge de números, lletres...

POSSIBLES RECURSOS:

Túnels, camins, boles de plàstic, cons gegant, mòduls d'espuma, cercles, cons, llistons, pilota sensorial, cordes i mocadors, jocs com el twister o el dau mou el cos, coixins, semiesferes d'equilibri, pedres de riu de plàstic, plataforma basculant, etc.

POSSIBLES ACTIVITATS:

En aquest ambient, el professorat presenta i disposa els materials de manera que estimulen la curiositat de l'alumnat per a explorar, manipular i jugar amb ells.

Les activitats d'exercici es duen a terme a través de l'ús lliure de materials amb els que es propicia el moviment: realitzar itineraris com passar entre cons, per exemple, o equilibri, saltar, córrer, escalar, etc.

- **AMBIENT EXTERIOR.**

La creació d'un ambient exterior en la metodologia d'ambients d'aprenentatge enriqueix l'experiència educativa ja que ofereix una gamma més àmplia d'estímul sensorials, com la llum natural, els sons de la natura, el vent i la variabilitat climàtica.

Estos estímul contribueixen a la percepció sensorial i a la connexió amb l'entorn, enriquint l'experiència d'aprenentatge.

OBJECTIUS:

- Fomentar el desenvolupament psicomotriu.
- Sensibilitzar en el respecte a la natura.
- Treballar la responsabilitat i la constància a través d'un hort.
- Oferir possibilitats per a l'observació i la investigació de l'entorn més pròxim.

	- Potenciar les relacions socials i el treball cooperatiu. POSSIBLES MICROESPAIS: - L'hort. - L'arbre dels sons (col·locant cintes amb cascavells). - Zona meteorològica. - Pista de bitlles. - Zona d'equilibri. - Observatori natural. POSSIBLES RECURSOS: Verdures, hortalisses, llavors, fulles, caragols, formigues, pedres, lupes, metres, cordes, pilotes, bitlles, elements mòbils, molinets, cascavells, tubs... POSSIBLES ACTIVITATS: Plantar i recol·lectar diferents verdures i hortalisses, fer un observatori natural en el qual investiguem insectes que podem trobar al pati, jugar a les estacions meteorològiques, analitzar textures mitjançant el contacte amb els peus, recollir i distribuir les fulles dels arbres per grandàries, emissió de sons mitjançant tubs enterrats, etc.
3. COM S'AVALUA	L'avaluació amb la metodologia d'ambients d'aprenentatge serà continua i se centrarà en l'observació directa i sistemàtica comprnent com els xiquets i les xiquetes interactuen i aprenen en aquests espais. Però no hem d'avaluar a soles l'evolució de l'alumnat, sinó també analitzar els propis ambients: si gràcies a ells l'alumnat ha aconseguit els objectius, si ha millorat la seua relació, la integració d'aquests, si ha augmentat la participació i la motivació dels xiquets i xiquetes...

4. BONES PRÀCTIQUES	Vídeo Trabajo por ambientes en escuelas públicas. Montessori Canela Internacional. https://www.youtube.com/watch?v=Jl19kY2-dAg Vídeo Ambients d'aprenentatge a l'Escola Ítaca. Escola Ítaca Vilanova. https://www.youtube.com/watch?v=n9i08uNOek4 Vídeo Ambients d'aprenentatge de lliure circulació Pit Roig. Escola Pit Roig. https://www.youtube.com/watch?v=28mpwD_UoTY
5. PER SABER MÉS	Álvarez, C. L. (2022). ¿Es beneficioso trabajar por ambientes en Educación Infantil?. Simposium. Anuario de Estudios Humanísticos, (2), 27-42. Cervera, M. G., & Cantabrana, J. L. L. (2020). De las aulas a los espacios globales para el aprendizaje. Ediciones Octaedro. (Disponible CEFIRE TO-1-15831) Jiménez, J. J. (2022). Aprendizaje basado en espacios: Metodología de la Educación Social. Editorial UOC. (Disponible CEFIRE VA-1-27342) Ramírez-Montoya, M. S. (2022). Estrategias de innovación para ambientes de aprendizaje. (Disponible CEFIRE VA-1-27152) Silvente, J. (2016). Diseñar espacios educativos: calidad, estética y amabilidad en el diseño. (Disponible CEFIRE VA-1-25554)